

REMISSYTTRANDE

Aktiv väntan – asylsökande i Sverige (SOU 2009:19)

SABOs synpunkter

Inledning

SABO har i tidigare remissyttranden, senast över betänkandet *Försörjningskrav vid anhöriginvandring* (SOU 2008:104), framhållit det stora ansvar som våra medlemsföretag, de kommunala bostadsföretagen, tar för att tillhandahålla bostäder för nyanlända.

Konsekvenserna av att den stora majoriteten asylsökande väljer eget boende (EBO), i främst storstäderna men också i allt ökande grad i de medelstora kommunerna, har emellertid blivit en omfattande trångboddhet. Detta har medfört konflikter, social oro och dålig boendestandard; något som inte minst går ut över barnen. För bostadsföretagen innebär det också kraftigt ökad förslitning av fastigheterna samt avsevärt högre driftskostnader. I de kommuner där det råder brist på bostäder har situationen i flera bostadsområden blivit ohållbar, något som också denna utredning uppmärksammat. Systemet med EBO blir därför ett hinder för bostadsföretagens verksamhet att utveckla och förbättra bostadsområden och främja integration. *SABOs grundläggande uppfattning i frågan är därför att systemet med eget boende bör avskaffas.*

Ankomstboende och ordnat boende

SABO ser fördelar med att införa ankomstboenden och ordnat boende för asylsökande. Migrationsverket får då möjlighet att göra en effektivare handläggning och utredning av de asylsökandes bakgrund och få fram boendalternativ som passar individernas behov. Fyra veckor framstår emellertid som en alltför kort tid för att hinna utreda individernas behov och få fram boenden som passar. Om tidspressen är för hård, finns risk

att de asylsökande i första hand anvisas boende på orter där det finns tillgång till bostäder, men där det på sikt saknas försörjningsmöjligheter.

En förutsättning för att de asylsökande ska välja ankomstboende och ordnat boende är att detta uppfattas som ett bättre boendeanternativ än eget boende (EBO). Som utredningen konstaterar är valet av EBO i praktiken ofta en konsekvens av att de asylsökande aktivt valt bort Migrationsverkets anläggningsboenden (ABO). Det beror i hög grad på anläggningsboendenas geografiska lokalisering, i perifera lägen långt från släkt och landsmän och där möjligheten till arbetstillfällen är begränsade. En orsak är också att många bostäder har låg kvalitet och att familjer ibland kan tvingas dela en lägenhet.

Migrationsverket bör dock så långt det är möjligt undvika att lägga ankomstboenden och ordnat boende i de områden som haft en massiv inflyttning av asylsökande och andra utlänningar under de senaste åren. Dessa boenden bör i stället spridas ut för att inte ytterligare belasta den kommunala servicen och för att inte segregationen ska öka i de redan idag utsatta bostadsområdena, där förvärvsfrekvensen i många fall är mycket låg.

Utredningens förslag om att Migrationsverket ska kunna erbjuda ordnat boende på pendlingsavstånd är därför ett bra förslag. Detta bör dock inte i första hand ses som en selektiv social insats för vissa familjer, utan snarare som en möjlighet för asylsökande att bo utanför storstadsregioner men ändå på ett sådant avstånd att det är möjligt för en familjemedlem att arbetspendla till storstadens normalt bättre arbetsmarknad. I det ljuset är den föreslagna ambitionsnivån på 750 boendeplatser totalt alldeles för snävt tilltagen.

Ekonomiska incitament för att påverka val av bostadsort

SABO delar utredningens uppfattning att det måste till mera kraftfulla incitament för att förmå asylsökande att bosätta sig på orter där det finns bra möjligheter att erhålla egen bostad samt egen försörjning. Det är dock tveksam om förslaget att använda det ekonomiska biståndet för att styra asylsökandes val av bostadsort kommer att ha någon större effekt; risken finns också att detta leder till att kommunernas kostnader för försörjningsstöd ökar.

Kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen

Ett stort problem i de expansiva regionerna är framförallt bristen på bostäder, särskilt tillgången till billiga bostäder. Därför är det viktigt att samtliga kommuner i dessa regioner är med och delar på ansvaret för bostadsförsörjningen och därmed gör det möjligt för Migrationsverket att erbjuda ordnat boende i alla kommuner. Det kraftigt minskade bostadsbyggandet, inte minst av hyresrätter, har tyvärr medfört att bostadsbristen ökat även i medelstora kommuner. En förutsättning för att få en bostadsmarknad i balans är att det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen fungerar på ett bra sätt. Varje kommun behöver ha en väl genomtänkt strategi för hur bostadsbyggandet och boendet ska utvecklas och som skapar förutsättningar för alla att bosätta sig i olika stadsdelar.

Övriga synpunkter

SABO instämmer i utredningens slutsats att det behövs en sammanhållen strategi för asylsökandes boende och en aktiv insats från såväl Migrationsverk, länsstyrelser, kommuner, fastighetsägare med flera aktörer för att få fram fler bostäder. Vi delar utredningens uppfattning om att kommunernas insatser för asylsökande bör förtydligas och att den sociala servicen för asylsökande bör vara likvärdig hela landet.

Utredningens förslag om att införa ett enhetligt system för statlig ersättning till kommuner och landsting framstår som naturligt. För att situationen ska bli hållbar måste givetvis kommuner, landsting och lokala aktörer få full ersättning från staten för sina insatser och stöd till de asylsökande. Kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder ska helt bäras av staten. Det bör i sammanhanget noteras att antalet asylsökande sannolikt fluktuerar över tid och att verksamheten därmed kan behövas utökas eller minskas med relativt kort varsel, utan att det är möjligt att förändra kostnaderna lika snabbt. Ersättningssystemet måste därför konstrueras så att det tar höjd för sådana svängningar i behovet och därmed täcker samtliga kostnader.

Stockholm den 10 juni 2009

Kurt Eliasson
VD

Reservation lämnades av ledamöterna Susanna Haby, Bo Brännström, Lars Birve, Peter Kockum och Hans Klintbom, bilaga 1.

Bilaga 1

Reservation från ledamöterna Susanna Haby, Bo Brännström, Lars Birve, Peter Kockum och Hans Klintbom, bilaga 1.

Följande text bör uteslutas ur remissyttrandet:

”Systemet med EBO blir därför ett hinder för bostadsföretagens verksamhet att utveckla och förbättra bostadsområden och främja integration. SABOs grundläggande uppfattning i frågan är därför att systemet med eget boende bör avskaffas.”